

KUKÁTKO 3.

XXI. národní přehlídka amatérského divadla pro děti
Rakovník 2002

„RADŠI BUDU MLČET”

Zprvu jsem si myslel, že se Josefa Pšeničky, režiséra přestavení DS Tyl Josefův Důl, zeptám jen na pár maličkostí. Po jeho rozsáhlé reakci na moji první otázku mi bylo jasné, že nejde o takové „maličkosti”, jak jsem si zprvu myslel.

Vy nepocházíte z Josefova Dolu. Jak jste se tam dostal?

Já se s josefáčema znám už delší dobu. Moje sestra má v Jizerkách chalupu, takže jsem se doslechl, že tam existuje divadelní soubor. Hledal jsem je a našel. V té době shodou okolností nehráli, ale pořádali přehlídku Josefovské jaro. A jak říká Jirka Řeřicha, najednou se objevil takový chlupatý chlap, zdravil, chtěl si povídat, chodil na všechna divadla, všichni koukali, co to je za cizáka. My jsme v té době dělali představení V tomto domě spal Bůh a chtěli ho zahrát i v Josefově Dole. Nebylo to jednoduché, protože jsme hráli v polovině prázdnin a organizátoři se obávali chabé návštěvnosti. Já tvrdil, že lidé přijdou. Musel jsem slíbit, že bude-li to nutné, výlohy sám zaplatím. Přišli. Bylo plné divadlo. Totálně plné divadlo. Dostali jsme nabídku účastnit se Josefovského jara jako hosté. Jenže se nám doneslo, že Josefovští si Boha nastudovali sami, což nás příliš nepotěšilo, ale naproti tomu nás hrálo, že nejspíš právě my jsme dali soboru, který asi šest let nehrál, impuls, aby začal.

Další spolupráce se mnou nastala, když mi zavolali, jestli bych si nechtěl zahrát v Daňkovi a Ošklivce. Již před tím jsem hrál v Ošklivce v Benešově Prokopa. Vyděsil jsem se, že mi Prokopa zase nabídnou. Dvakrát bych do jedné řeky nevstoupil. Přířkli mi Ladislava. Ladislava беру. To je moje určitá Mekka. Dojížděl jsem 150 kilometrů na zkoušku, což bylo špičkové. I žena byla spokojená. Vzali jsme si vnučku, místní nám zařídili ubytování. Ted' jsem bydlel v téhle chalupě, příště v tamté. Byl jsem po pětadvaceti letech natěšený. Koupil jsem si v bazaru lyže,

vstoupil na sjezdovky.

Napříště mě poprosili o pohádku. Nevylezla ze mě ovšem ze dne na den. Pohádku, kterou jsme hráli v Rakovníku, tahám v hlavě několik let. Čekal jsem, až uzraje. Ovšem jakmile mi dali nůž na krk, nastínil jsem, co bych si přál. Vzbudil jsem

zděšení. Princezna jako skautka a dědek s dvoumetrovým mečem se příliš nezamlouvali. Tvrdili mi, že přeháním. Svolili, až když jsem slíbil, že princezna na konci bude mít princeznovské šaty. Ted' chci poděkovat souboru z Josefova Dolu za důvěru, kterou mně při nastudování pohádky dali. Doufám, že ji nezklamu.

Hráli jste teprve 10 představení, ale posbírali jste už poměrně dost ocenění z přehlídek.

Je to zázrak. Já to vůbec nechápu. Byli

jsme například v Tanvaldu. Zrovna dvakrát jsem soutěžit nechtěl. Říkal jsem si, že je potřeba odehrát alespoň pár repríz. Do Tanvaldu se jelo asi se třetí reprízou. A darda. „Pepíku, musíš tam přijet.” Jel jsem až na hodnocení. Tudíž jsem očekával, že by mohli něco dostat sudičky za kolektivní výkon, protože holky udělali krásnou etudu, eventuelně za scénu – žádná opona, žádná přestavba, hra jede v kuse, děti nejsou otrávené. Das ist alles. Ale nakonec, co šlo vyhrát, jsem vyhráli. Včetně nominace sem do Rakovníka.

Pak jsme byli ještě na jedné přehlídce, což bylo zajímavé. Úplně jiná porota, opět cena za režii, dramaturgii a opět holkám za sudičky. Fakt ani nechápu, jak se všechno stalo. Dál už šlo všechno lavinovitě. Ozval se Jičín, kde jsme nakonec odehráli ne jedno, ale dvě představení, a obě vyprodaná. Neměli jsme vůbec žádný záměr se zviditelnit, chtěli jsme pobavit lidi, sebe i diváky. A o tom to je.

Jak se hraje líný Honza? Pohybově je to celkem nenáročná role.

Je velice náročná. Nám dala velmi práce. Herec má prostor omezený na metr krát metr. Ale hrát musí. Museli jsme tedy pracovat hlavně na řeči. Lenost děláme hlavně otevřenými vokály.

Kolik zůstalo ve scénáři z Lady? Kolik je váš vklad?

Z Lady tam něco je. Abych nebyl neskromný – půlka. Já čerpal vyložené z knížky Josefa Lady Nezbedné pohádky. Z té jsem vybral věty, které tvoří nosnou kostru, dál už jsem upravoval podle potřeb chystaného zpracování.

Když vás divadlo tolik baví, určitě něco chystáte...

Chystám. Ale nechci moc prozrazovat. Půjde o pohádku, mělo by se v ní zpívat, tancovat a měly by do ní být opět nějak zataženy děti. Radši budu mlčet.

Adam Doležal, Tomáš Lisý

Divadelní spolek Tyl Říčany SŮL NAD ZLATO

Soubor byl přizván na rakovnickou Popelku mimo soutěž. Uvedl absolventské představení frekventantky kursu praktické režie Radany Šimčíkové. V diskusi po představení se nejčastěji hledaly odpovědi na tyto otázky:

1. Jedná se ještě v případě Lošťákovy verze Soli nad zlato o klasickou pohádku?
2. Je Lošťákův text vůbec realizovatelný?
3. Je pro tuto pohádku nosný konflikt mezi dobrým a lepším?
4. Unese dnešní drsná doba přeslazený a sentimentální text?
5. Je pohádka těžko přijatelná pro mladé lidi a dospělé vhodná pro děti?
6. Proč soubor, který dokázal v první části kultivovaně zahrát vztahy a situace, sklouzává v druhé části do obecnosti?

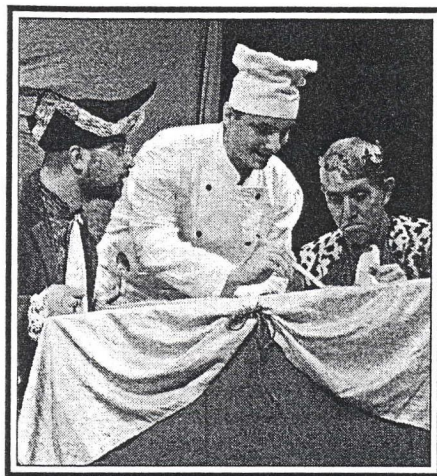
Marie Caltová

DS Divadlo Pod Úrovní Praha OLDŘIŠKA A STRAŠIDLO

Autorská pohádka? Super. Potlesk. Ale je autorství samo o sobě kvalita? Zkoumejme text podepsaný dvěma členy souboru. Nadšení se vytrácí. Základním stavebním kamenem inscenace je dramatická situace. Základní ambicí dramatického autora je připravit možnosti dramatických situací. V téhle předloze je pouze nakročeno. Sledujeme-li důsledně motivy, ztrácíme se mnohdy v nedůslednu: Jak se naloží s tunelářem Samuelem? Proč se princezna zamilovala do prince? Jakou dramatickou funkci má Bronhilda? Dramatická literatura nám odpovědi nedává. Role inscenátorů je pak přetěžká. Leccos by mohla zachránit režie, ale ta je neviditelná. Výklad, pojetí, to všechno je nečitelné. Herci jsou hozeni do vody, aby plavali. Nic proti pětiboji divadelníků, ale tohle zvládnout nemohli. Jejich uchopení rolí zbavené šanci hrát vztahy, skutečné konflikty, je vystaveno všem vlivům jevištní existence. Co zbývá králi, než mrckovat a pitvořit se, co zbývá všem ostatním, chtějí-li být v kontaktu s dětskými diváky a vůbec nějak na jevišti být? Poslušni svého talentu a vkusu překračovali často míru dobrého divadla a stávali se nevědomky spíše postavami show televizních bavičů, kde namixovaný smích a sledovanost je hlavním motivem všeho, estetiky pozlátka, povrchnosti a zábavnosti za každou cenu. A co režisér? Bohužel

rezignoval nejen na výklad, ale i na organizaci jevištního dění. Divák sleduje prapodivný příběh, kde si někteří herci výrazně pomáhají inspirací už jinde spatřených figur (strašidlo E. Podkonické, pohybově bravurní, ale inspirace filmovým čertíkem - je malé ale šikovné, se přímo vnucuje, Brunhildino francouzské er).

Dramatický smysl písniček doprovázených kytarou vypravěče je rovněž značně diskutabilní. Suma sumárum - ambice sympatického souboru je torpédována už samotným základem - nekvalitní dramatickou předlohou, při neexistenci režie herci sami neměli žádnou šanci tuto skutečnost překonat. Pro budoucnost se tedy jeví spolupráce dobrého dramaturga jako předpoklad dobrého příštího dramatického tvaru. O režii se dá říci totéž. Jaká naděje dříme v tomto souboru, záleží opravdu jen na něm.

František Zborník

DS J. K. Tyl Josefův Důl LÍNÝ HONZA

Inscenace Líného Honzy vzdala pietní hold Josefu Skupovi. Divadelní soubor J. K. Tyl z Josefova Dolu uvedl dramatizaci jedné z „nezbedných pohádek“ Josefa Lady. Když Lada psal pohádku Líný Honza, určitě chtěl ledacos, jenom ne klasickou pohádku. Rezignoval na silný příběh, ve kterém se střetávají síly dobra a zla, postavy nepodstupují zkoušky, ve kterých by měly příležitost dozrát nebo projevit své vlastnosti a nedělá si ani starosti s tím, jak je to s královstvím v Čechách, kde skauti jezdí na Sázavu. Ladovi nešlo o ucelenou výpověď. Jeho kvalita je v tom, že vybral známé pohádkové motivy a postavy a s těmi si pohrává. Baví se tím, že je záměrně staví do situací, kde se musí projevovat jinak, než je tomu v klasické pohádce. V tom je originální a projevuje značnou dávku fantazie. Honza je totálně pasivní, princezna hyperaktivní, sudičky popletené, kouzelný dědeček lakomý, drak hloupý a zbabělý. Když Ladu čteme, připadá nám vtipný, překvapivý a zábavný. Zejména na začátku, kdy je styl jeho pohrávání si s klasickou předlohou nový. Otázkou ale zůstává, jestli je text, který se dobře dramatizovatelný. Pokusil se o to Josef Pšenička, ale bohužel se mu nepodařilo posílit slovní humor vytvořením scénických gagů a situací, které

by byly stejného zrna jako Ladův text. Příkladem je dramatická linka Honzy. Honza se cpe buchtami, chrápe a nechává se převálet z boku na bok. Je to vtipné poprvé, unese se to podruhé, ale dále už opakování stejných prostředků jenom nudí. Kdyby si dramatizátor a režisér v jedné osobě dal práci s vytvořením originálnějších gagových situací při setkání s králem a princeznou, jevištní dění by se oživilo. Zvláště, když v této poetice je povolena jakákoliv absurdita. A to je i klíčový problém proč se soubor pod vedením Josefa Pšeničky dostal při inscenování Ladovy předlohy do slepé uličky. Lada se bavil, překvapoval, hrál si. A touto cestou měl jít i soubor. Inscenačními prostředky měl jít nad text a přenést na nás radost ze hry fantazie. Měl vycházet z premisy, že všechno je možné. Místo toho se inscenoval příběh, o který šlo Ladovi nejméně. Inscenuje-li se příběh, vyvstávají nutně logické otázky. Proč si bere hezká, inteligentní princezna nenapravitelného lenocha Honzu. Proč chce král, aby ne příliš bystrý Honza převzal vládu. Proč je nutné zabít naprosto neškodného draka. Hravý poetický příběh hraji pravděpodobnými, tradičními prostředky. Soubor z Josefova Dolu má ve svém středu řadu schopných interpretů, ale inscenace Líného Honzy byla nad jejich síly.

Marie Caltová

NOVOTA NESMÍ DRHNOUT

Scénáristka, herečka a režisérova asistentka **Eva Podkonická ml.**, která se návštěvníkům Popelky předvedla v inscenaci, dnes již svého bývalého domovského souboru DS Divadlo Pod Úrovní Praha, Oldřiška a strašidlo, se v průběhu našeho rozhovoru představila daleko podrobněji, než jak ji mohou znát obdivovatelé její strašidelné role.

Jaká je vaše hra, v čem je nová?

Velmi těžká otázka. Hra by měla vystihovat klasiku – princ, princezna se zamilují. Novým prvkem je hodné strašidlo. To bývá zlé. Jinak dodržujeme standardní posloupnost: princezna utíká před zámeckým životem, který se jí nezdá. V tom je cítit určitá modernost naší pohádky. Ona by radši byla volnější.

Co princ? Není příliš princovatý?

On je velmi stylizovaný. O krásu snad ani nejde, ale statečný být musí. To je základní charakterová vlastnost princů, tudíž jsme ji zachovali. Byla u něj třeba, protože v příběhu nikdo jiný statečný není.

Na scénáři jste pracovala s Jiřím Šubrtem. Jak taková spolupráce vůbec funguje? Je Oldřiška a strašidlo více jeho hra nebo Vaše?

Bylo potřeba napsat pohádku, protože jsme měli jet hrát na týden na zámek pohádky. Sešli jsme se s Jiřím u mě doma a psali jsme s tím, že já jsem to potom ještě upravovala. Teoreticky by mělo jít spíš o moje dílo. Nicméně jsme se podíleli oba. Já tvořím dál. Musím.

Proč bylo vůbec potřeba napsat novou pohádku?

U nás to byla nutnost. Z toho důvodu, že se posunula hranice poplatku za autorská práva pro autory, kteří jsou méně než sedmdesát let mrtví. Tam spadá i Drda a další klasici. Nemáme šanci hrát klasické pohádky. Proto jsme si vymysleli vlastní. Děláme, co můžeme, protože práva jsou příliš drahá.

Jak vypadá spolupráce autora coby herce pod cizí režii? Když píšete, určitě máte představu, jak by hra měla vypadat...

Samozřejmě. Můžu mluvit pouze za sebe, jak spolupracujeme s režisérem. Já napíšu příběh, zkonstruji ho s ním, uděláme spolu úpravy, aby vše zapadalo jak do jeho, tak do mých představ, přičemž on mě nechává víc prostoru. Následně se podílím i na režii. Působím vlastně jako asistent režie.

A jaké je vůbec hrát strašidlo? Byť hodné, přece strašidlo...

Báječné. Já mám na takové role štěstí.

Hraji je v podstatě pořád. Začala jsem tím, že jsem hrála chlapy. Teď jsem přes strašidlo došla ke Smrtce v podobném duchu. V současnosti, ačkoli mě to moc netěší, ztvárňuji i princezny. Zrovna nemáme typ na princezny.

Vás nebaví hrát princezny?

Ale ano, baví. Jenže komtesa nebo princezna je daná. Buď rozmazlená a zlá, nebo hodná a milá, což jsou šablony, kterých se musí člověk držet. Lidé mají určitou představu a ta se musí respektovat. Je těžké udělat princeznu jinak. Aby byla princeznovská a zároveň svým způsobem nová. Jenže novota nesmí drhnout s klasickou princeznovskostí. Chlapi také chtějí ze začátku vždy hrát prince, dokud si neuvedomí, že princ je nuda. Později chtějí představovat zlé a hajzlíky, protože na nich se člověk více vyblbne. Mohou do toho dát víc sebe, protože hajzlíků je strašně široká škála.

Tomáš Lisý, Adam Doležal

V ROCE 2003 SE OTEVÍRÁ NOVÁ MOŽNOST PRO STUDENTSKÉ DIVADELNÍ SOUBORY

Od příštího roku bude rozšířena struktura tzv. systémových divadelních přehlídek, tj. těch, které začínají krajskými postupovými přehlídkami, pokračují národními (celostátními) druhovými přehlídkami (FEMAD Poděbrady / Divadelní Třebíč, Šrámkův Písek, Wolkrův Prostějov, Dětská scéna Trutnov, Loutkářská Chrudim, Krakonošův divadelní podzim, Vysoké n. Jizerou a POPELKA Rakovník) a vrcholí Jiráskovým Hronovem.

Rozšíření se týká linie studentského divadla. To bude mít svou celostátní přehlídku v Náchodě od 30. 4. do 7. 5. 2003 pod názvem Náchodská prima sezona. Přehlídka bude určena studentským souborům, složeným z účinkujících ve věku 15 - 26 let. Postoupit na ni budou moci soubory z krajských přehlídek, směřujících k Šrámkovu

vu Písku a FEMADu Poděbrady/Divadelní Třebíč, respektive ze samostatných krajských přehlídek studentského divadla v Českém Krumlově a Bříně.

Soubory by měly pečlivě uvážit, po které linii se vydají. Od roku 2003 se Šrámkův Písek vymezuje jako přehlídka netradičního divadla a nebude omezovaná věkem účinkujících, jak tomu bylo až dosud.

Do krajských přehlídek postupových pro Šrámkův Písek by se měly hlásit soubory experimentující, ubírající se cestou výsostně netradičních divadelních i paradiadelních postupů, to je objevujících neověřené možnosti divadla, vycházejících z různých druhů umění i divadla, oscilujících na jejich pomezí atp.

Do krajských přehlídek postupových pro FEMAD Poděbrady/Divadelní Třebíč by měly směřovat přihlášky souborů, které ctí zákonitosti divadla jako uměleckého druhu, u nichž hlavním prostředkem pro realizaci divadelní výpovědi je herecká práce.

Stručně řečeno, jde-li soubor opravdu nevyšlapanými divadelními cestami experimentu, nechť volí linii Šrámkova Písku. Jde-li ověřenými cestami divadla, nechť se ubírá po linii FEMADu Poděbrady/Divadelní Třebíče. Propozice Náchodské prima sezony, v nichž naleznete další podrobnosti, týkající se účasti souborů, jejich výběru etc., vyjdou v Amatérské scéně č. 6/2002 v příloze d'ARTAMAN.

Milan Strotzer

**ČTVRTEK OČIMA
PAVLA PURKRÁBKA**

Časový harmonogram DNEŠNĚJŠKA

Pátek 15. listopadu 2002

10.00 – 11.15 hodin, Představení
Nového divadla Mělník
Tylovo divadlo, **PLAVÁČEK**

13.30 – 14.15 hodin, Představení
Divadelního spolku Hraničář Rumburk
Tylovo divadlo, **O ZLÉM DRAKU
MRAČOUNOVI**

15.15 – 17.30 hodin, Rozborový
seminář a reflexe dětské skupiny o
představení
Sál KC, *Plaváček a O zlém draku
Mračounovi*

18.30 – 19.25 hodin, **INSPIRATIVNÍ
PŘEDSTAVENÍ** Divadla ALFA Plzeň
Tylovo divadlo, **HARLEKÝN A
KOLOMBÍNA**

20.30 – 22.00 hodin, Reflexe dětské
skupiny a diskusní fórum o představení
Sál KC, *Harlekýn a Kolombína*

MÍSTO BOBRA HARLEKÝN

Dnes měli návštěvníci letošní Popelky spatřit inspirativní představení Divadla Alfa z Plzně Málinka, bobr a král na střeše. Z důvodu onemocnění jednoho z hlavních protagonistů bohužel pohádku nemohou sehrát. Není však třeba zoufat. Místo zmíněné hry přivezou „Alfáci“ neméně kvalitní inscenaci **HARLEKÝN A KOLOMBÍNA**. Díky tomu budeme mít opět možnost spatřit na jevišti Tylova divadla commedii dell'arte. Nenechte si představení ujít, začíná přesně půl hodiny po šesté odpolední.

Najdete nás rovněž na adrese:
WWW.KULTURNICENTRUM.CZ
*Bohatá fotodokumentace
Hodnocení poroty
Rozhovory
redakce-popelka@seznam.cz*

Pavel Trdla z Mladé scény v Ústí na Labem (na snímku vpravo) oslaví v těchto dnech neuvěřitelných 50 let. Chcete-li jeho soubor spatřit na vlastní oči, máte možnost vidět ve čtvrtek 21. listopadu aktovku Kristýny Herzinové Výzva osudu v nedalekém Žatci. Důležitá informace - vstup na představení je povolen pouze starším 18 let. Důvodem jsou údajně některé pikantní scény. Foto Bob

DALŠÍ DEN REDAKČNÍHO ŠPIONA

Únava je tu. Váš milý špion – amatér začíná na plno pociťovat, že ani 007, ani major Zeman neměli svoji práci jednoduchou. Ale co naplat. Tajná nevládní organizace TKO je lačná po informacích, a tak nezbyvá nic jiného, než zapojit všechny funkční mimikry a s nenápadným výrazem na tváři se přichomýtnout mezi diváckou obec a vyzvídat a vyzvídat a vyzvídat....

Co se reakcí dětských diváků týče, krátce po začátku představení od **DS J. K. Tyl Josefův Důl LÍNÝ HONZA**, se už ozývaly bohémská zvolání tipu: „To je život...“. Většina dospělých se po skončení představení ujišťovala, že: „Vít'u (Pét'u atd. – *pozn. red.*) příště nevezmeme, protože zlobil.“ Snad je tato skutečnost dána faktem, že většina dospělých, kteří shlédli celé představení, jsou učitelky z povolání. A abychom dovršili generační dělení, zaslechl jsem

hlas jakéhosi staršího muže, který říkal: „No, pro ty děti to je. Děti s tím jdou.“ Otázka do placu: Ale kam?

Také na představení **DS Divadlo Pod Úrovní Praha OLDŘÍŠKA A STRAŠIDLO** jsem nezaslechl z dětských úst žádnou sžíravou kritiku. Jen většina dospělých při odchodu ze sálu vyhrožovalo svým ratolestem: „Jestli budeš zlobit, přijde si pro tebe strašidlo!“

Po skončení absolventského představení **KPR SÚL NAD ZLATO** se musela nutně projevit obehnanost Werichovy pohádky. A taky projevila. Dětská diváci

hodnotili, co bylo ve filmu navíc a co naopak scházelo, a dospělí srovnávali i textové formy.

Takže politujme Vít'u (Pét'u atd.), vystrašené děti, a příští den tedy znovu do práce. Hodím se do gala, ale mám jisté obavy, že to nikdo z vás nepozná. Přece vás o mě nepřipravím. - ad -

UCHO

KUKÁTKO číslo 3. vydalo oddělení Kulturní centrum dne **15. listopadu 2002**.
Redakční kolektiv: Jan Švácha, Tomáš Lisý, Adam Doležal a Anina Rollová.
Foto a sazba kancelář U Lídy.

RAPORT
Nejčtenější týdeník okresu

KLÁRA®
KVĚTINY
RAKOVNÍK

